

Anna Sander och Sofia Jung
STVA22
Lunds universitet
Handledare: Maiken Røed

Den strategiska maktkampen

En teoriprovande fallstudie av Socialdemokraternas och Moderaternas påverkan på
Sverigedemokraternas elektorala framgång

LUNDS
UNIVERSITET

Abstract

The purpose of this study is to develop a further understanding of how mainstream parties and their strategy use can alter the electoral outcome of niche parties. This study centers on Sweden; the niche party in question is Sverigedemokraterna whereas the mainstream parties are Socialdemokraterna and Moderaterna. This is a theory testing case study of Bonnie M. Meguid's modified version of the Spatial Theory. According to Meguid, mainstream parties and what strategy they use play an important role in the success of niche parties. The hypothesis is that the expected niche party electoral outcome depends on which strategy, or combination of strategies, mainstream parties use. They can either use an adversarial, a dismissive or an accommodating strategy. To be able to distinguish what strategies are being used, this essay analyses a sample of election manifestos from the Manifesto Project Database. More specifically, as comparative empirical data, the manifestos of Socialdemokraterna and Moderaterna from 2010, 2014 and 2018 are being used. The analysis is further validated by incorporating opinion polls, secondary election analysis, news articles and statements made by politicians of the mainstream parties. The research concludes that based on their manifestos the two Swedish mainstream parties have been using different combinations of either a dismissive or an accommodating strategy during the chosen time period. The hypothesis of the combination of these strategies does not correspond with the electoral outcome of the niche party. However, the analysis shows that this could be explained due to the strategies not being implemented in time. In addition, the sources being used to validate the results from the manifestos imply that the mainstream parties not only have used either dismissive or accommodating strategies; simultaneously, they have used other strategies as well. Consequently, it is difficult to disregard Bonnie Meguid's theory based on the results of this study.

Key words: Bonnie Meguid, mainstream party, niche party, Manifesto Project Database, Socialdemokraterna, Moderaterna, Sverigedemokraterna.

Antal ord: 9950

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Problemformulering	3
1.2 Syfte	4
1.3 Frågeställning	4
1.4 Tidigare forskning	4
2. Teori	6
2.1 Modified Spatial Theory	6
2.1.1 Partistategier	8
2.1.2 Ökat elektoralt stöd för nischpartiet - ADAD och DIAD	9
2.1.3 Minskat elektoralt stöd för nischpartiet - ACAC, DIAC och DIDI	9
2.1.4 ACAD där $AC > AD$ och ACAD där $AD > AC$	10
3. Metod och material	11
3.1 Metod	11
3.2 Material	13
3.2.1 Urval av sekundärmaterial	14
3.3 Centrala begrepp	15
3.3.1 Mainstreamparti	15
3.3.2 Nischparti	15
3.3.3 Högerpopulistiskt nischparti	16
3.4 Operationalisering	16
3.5 Operationella indikatorer	18
3.6 Avgränsningar	19
4. Resultat och analys	20
4.1 Valet 2010	20
4.1.1 Mainstreampartiernas strategier inför valet 2010	20
4.1.2 Strategiernas utfall	24
4.2 Valet 2014	24
4.2.1 Mainstreampartiernas strategier inför valet 2014	24
4.2.2 Strategiernas utfall	28
4.3 Valet 2018	29
4.3.1 Mainstreampartiernas strategier inför valet 2018	29
4.3.2 Strategiernas utfall	32
4.4 Jämförelse	33
5. Avslutande diskussion	34
6. Referenslista	37
7. Bilaga 1	43

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Högerpopulismen har under den senaste tiden vuxit sig stark i Europa. Flera högerpopulistiska partier sitter i regeringsställning eller har fått vågmästarpositioner och påverkar således både nationell och europeisk politik (Thörnqvist, 2018). Efter europaparlamentsvalet 2019 skapades exempelvis den nationalistiska partigruppen *Identitet och demokrati* (ID) av ett flertal högerpopulistiska partier (Haglund, 2019). I gruppen ingår bland annat franska Front National och tyska Alternative für Deutschland (ibid.).

Sverige var länge ett undantagsland men sedan 2010 har det högerpopulistiska partiet Sverigedemokraterna suttit i riksdagen. Sedan dess har det pågått debatt om hur ett parti som Sverigedemokraterna kunnat få sådana framgångar i Sverige. Tidigare forskning visar bland annat att Sverigedemokraterna gynnas av en allmän invandrarkritisk opinion samt att partiets organisering haft betydelse för deras framgångar (Kokkonen, 2015). Enligt statsvetarna Linda Bos och Wouter van der Brug (2010) har invandringskritiska partier likt Sverigedemokraterna exempelvis lyckats med att legitimera sig själva som ett relevant alternativ för en betydande del av väljarkåren och därmed nått elektoral framgång. Forskning om andra partiers roll för Sverigedemokraternas framgångar har också bedrivits, men det råder oenighet hur olika strategier påverkat den. Kokkonen menar att denna oenighet delvis är grundat i brist på kunskapsproduktion i ämnet (2015:35). Vad statsvetaren Bonnie Meguid (2005) påvisat är dock att andra partiers strategier för att hantera nischpartier har betydelse för deras framväxt. Mer specifikt redovisar Meguid för hypoteser om vad olika kombinationer av strategier hos mainstreampartier väntas ge för elektoralt utfall för nischpartier (ibid.).

Utifrån denna förståelse är vi intresserade av att undersöka etablerade partiers strategier gentemot Sverigedemokraterna i relation till nischpartiets elektorala utfall. Vi undersöker strategierna hos de två största partierna, Socialdemokraterna och Moderaterna, och testar Meguids hypoteser för kombinationen av strategiernas effekt på nischpartiets elektorala utfall.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att utveckla en förståelse för hur mainstreampartiers olika strategier kan påverka nischpartiers framgång. För att nå denna förståelse kartlägger vi Socialdemokraternas och Moderaternas strategier för att hantera Sverigedemokraterna inför valen 2010, 2014 och 2018 samt testar Bonnie Meguids hypoteser om strategiernas påverkan för Sverigedemokraternas elektorala utfall.

1.3 Frågeställning

Vilka strategier har de svenska mainstreampartierna Socialdemokraterna och Moderaterna tillämpat för att hantera nischpartiet Sverigedemokraterna under perioden 2010–2018? Stämmer Meguids hypoteser om kombinationen av strategiernas påverkan på nischpartiets elektorala utfall?

1.4 Tidigare forskning

Tidigare har bland annat Anna-Sophie Heinze, Karl Loxbo samt Carl Dahlström och Anders Sundell undersökt partistrategier i förhållande till högerpopulistiska partier i Norden.

I artikeln *Strategies of Mainstream Parties Towards Their Right-wing Populist Challengers: Denmark, Norway, Sweden and Finland in Comparison* (2018) jämför Anna-Sophie Heinze nordiska mainstreampartiers strategier för att hantera de högerpopulistiska partierna i sina länder. Mer specifikt använder Heinze en mest-lika design (ibid.) för att analysera hur mainstreampartierna i Danmark, Norge, Sverige och Finland reagerat på parlamentarisk representation av högerpopulistiska partier och varför de valt vissa strategier. Resultatet visar att mainstreampartiernas strategier är under konstant förändring och att de ofta tillämpar fler strategier samtidigt (2018:303). I samtliga länder reagerade mainstreampartierna med olika typer av uteslutande strategier till en början, men bara i Sverige har mainstreampartierna fortsatt med detta (ibid.). I de andra tre länderna har mainstreampartierna istället alltmer övergått till att tillämpa *engage* strategier (ibid.). Med *engage* strategier åsyftar Heinze strategier som går ut på att mainstreampartiet antingen anammar nischpartiets politik eller samarbetar med nischpartiet (2018:288). Mer specifikt visar Heinzes analys att mainstreampartierna anpassat sig efter de högerpopulistiska partiernas politik för att sedan ingå i samarbeten med dem (2018:304). Resultatet indikerar

även att viljan till samarbete inte påverkats av att de högerpopulistiska partierna radikaliseras när en *engage* strategi väl tillämpats (ibid.).

Karl Loxbo undersöker i artikeln *Sverigedemokraterna: Framgångsrikt enfrågefokus* hur det var möjligt för “ett stigmatiserat och politiskt isolerat parti som SD att nå så betydande framgångar från ett val till ett annat” (2015:170). Loxbo argumenterar för att Sverigedemokraternas framgång i valet 2014 dels kan “förklaras av de möjligheter som har öppnats upp av de etablerade partiernas agerande på den parlamentariska arenan” och dels kan förklaras av “SD-ledningens framgångsrika förnyelsestrategier på den interna arenan” (2015:171). Loxbo menar att mainstreampartiernas strategi mot Sverigedemokraterna har varit att skapa en *cordon sanitaire* för att exkludera partiet, alltså en ‘renlighetsbarriär’ som syftar till att misskreditera och utesluta partiet (2015:171f). Dock skapar stigmatiseringen enligt Loxbo enbart fler möjligheter för partiet att växa, eftersom ett tomrum för den politik som partiet driver bildas på väljararenan (ibid.). Valresultatet 2014 tyder på att Sverigedemokraterna, trots mainstreampartiernas exkludering, lyckats med att framställa sig som ett trovärdigt och acceptabelt alternativ (2015:181). Sammanfattningsvis menar alltså Loxbo att de etablerade partiernas strategi mot Sverigedemokraterna, i kombination med oviljan att hantera sakfrågor som är viktiga för väljarna, har bidragit till Sverigedemokraternas framgång (2015:184).

I artikeln *A Losing Gamble. How Mainstream Parties Facilitate Anti-immigrant Party Success* (2012) undersöker Carl Dahlström och Anders Sundell samtliga 290 svenska kommuner i valet 2010. Syftet med studien är att avgöra huruvida mainstreampartiers ståndpunkt i invandringsfrågan påverkar stödet för invandringskritiska partier. Resultatet visar att en tuffare inställning till invandring hos mainstreampartierna är korrelerad med mer stöd till invandringskritiska partier (2012:361). Mer specifikt menar författarna att en tuffare inställning legitimerar invandringskritiska partier och den politik de driver. Enligt resultatet krävs dock att samtliga mainstreampartier har en tuffare inställning till invandring för att det ska ge effekt (ibid.). Vidare kommer författarna fram till att inställningen hos mainstreampartiet till vänster på höger/vänsterskalan spelar större roll än andras inställning (ibid.).

Den tidigare forskningen visar att mainstreampartiers strategier spelar roll för ett nischpartis elektoral utfall. Det framkommer att Sveriges mainstreampartier exkluderat

Sverigedemokraterna vilket har skapat en unik position för partiet på den politiska arenan. Denna position har partiet utnyttjat till sin fördel. Forskningen visar även att mainstreampartiers tuffare inställning till invandring legitimerar invandringskritiska partier, som Sverigedemokraterna. Samtliga artiklar är eniga om att mer forskning om mainstreampartiers strategier effekt på nischpartier behövs (Heinze, 2018 - Loxbo, 2015 - Dahlström & Sundell, 2012), vilket är anledningen till att vi i denna studie testar en av de mer etablerade teorierna om mainstreampartiers effekt på nischpartiers elektoral utfall.

Till skillnad från den tidigare forskningen testar denna studie Bonnie Meguids (2005) hypoteser om hur mainstreampartiers strategiska kombinationer påverkar nischpartiers elektoral utfall. Vidare fokuserar denna studie på mainstreampartiernas strategier på nationell nivå i Sverige och jämför resultatet mellan olika val.

2. Teori

I detta kapitel presenteras Bonnie Meguids teori och hypoteserna om vilket elektoralt utfall som strategierna väntas producera för nischpartiet.

2.1 Modified Spatial Theory

Bonnie Meguid redogör för teorin i artikeln *Competition Between Unequals* (2005). Mer specifikt presenterar Meguid hypoteser för hur mainstreampartiers strategier påverkar det elektoral utfallet för nischpartier och testar dessa på ett empiriskt material. Det empiriska materialet består av data baserad på valmanifest insamlat från 17 västeuropeiska länder under perioden 1970–2000 (2005:347). Definitionen av ett mainstreamparti är ett etablerat parti som behandlar flera politiska dimensioner, i motsats till nischpartier som främst driver en specifik sakfråga (ibid.). Vidare definition av mainstream- och nischpartier presenteras under rubrik 3.3 *Centrala begrepp*.

Traditionellt används främst strukturella faktorer som institutionella och sociologiska för att förklara den elektoral framgången för ett nischparti (Meguid, 2005:353). Dessa faktorer belyser på vilket sätt partier påverkas av och anpassar sig efter väljarna och de frågor som är viktiga för dem. Med sociologiska faktorer åsyftar Meguid bland annat den ekonomiska hälsan inkluderat BNP per capita och arbetslösheten i ett land (ibid.). De

institutionella faktorer Meguid refererar till är statens struktur, såsom huruvida den är centraliserad eller decentraliserad (ibid.). Andra institutionella faktorer som kan påverka möjligheten för nischpartier att växa är exempelvis ett lands valsysteem. Valsystemet kan påverka partisystemet och därmed sannolikheten för huruvida ett mindre parti får elektoralt stöd (Caramani, 2014:235).

Genom teorin påvisar Meguid hur mainstreampartier kan påverka vilka frågor som får utrymme i den politiska debatten och vilka partier som har äganderätt över dessa frågor. Det i sin tur antas påverka hur väljare tenderar att rösta. Meguids teori ämnar alltså förklara hur mainstreampartiernas strategier påverkar konkurrenskraften och utrymmet för nya politiska dimensioner i den politiska debatten, där nischpartier kan vara mer eller mindre relevanta aktörer (2005:348). Teorin baseras på "spatial theory" som är en dominerande teori om politisk konkurrens och partistrategier (2005:348f). "Spatial theory" grundas i antagandet att partier strategiskt väljer positioner inom den politiska arenan för att minimera avståndet mellan sig och väljarna, i syfte att öka sitt elektorala stöd (Caramani, 2014:237f). Enligt teorin kan partier inom en viss policydimension välja mellan att antingen röra sig *mot* eller *ifrån* en specifik motståndare (ibid.). Därmed antas att de utmärkande dragen för en policydimension är fasta och att partierna rör sig inom dess gränser (ibid.). Vad Meguid menar är dock att "spatial theory" förbiser det faktum att partier kan påverka en policydimension genom att manipulera den upplevda förståelsen om politiska frågor tillhörande denna dimension (2005:349). Enligt Meguid kan alltså partier, liksom exogena faktorer som ekonomiska kriser eller naturkatastrofer, förändra betydelsen av en specifik fråga (2005:348). Vidare menar Meguid att det inte bara är strategin hos nischpartiets mest närliggande mainstreamparti som spelar roll för nischpartiets elektorala utfall, utan att samtliga mainstreampartiernas strategier spelar roll (2005:355). För att förklara på vilket sätt presenterar Meguid en modifierad version av "spatial theory".

I Meguids modifierade version av teorin presenteras tre dominerande strategier för att hantera nischpartier: dismissive (DI, avvisande), accommodative (AC, anpassande) och adversial (AD, fientlig) (2005:349). Följande presenteras strategierna och dess väntade utfall.

2.1.1 Partistategier

Om ett mainstreamparti anser att nischpartiets sakfråga är irrelevant eller svår att adressera kan de välja att använda en avvisande strategi (DI). Den avvisande strategin innebär att mainstreampartiet ignorerar nischpartiets politik vilket signalerar att frågan inte är värd att bemöta (Meguid, 2005:349). Om väljarna övertygas om detta kommer de inte att rösta på nischpartiet, vilket leder till att partiet förlorar sin utmärkande position i politiken de driver och förlorar elektoralt stöd (ibid.). Om mainstreampartiet däremot kan eller vill bemöta nischpartiet uppmärksammas istället deras politik och nischpartiet blir en relevant aktör i den politiska debatten. Huruvida detta leder till att nischpartiet faktiskt får ett ökat elektoralt stöd är enligt Meguid beroende av vilken position mainstreampartiet väljer att ta i policydimensionen (2005:349). De kan välja att antingen använda en anpassande strategi (AC) eller en fientlig strategi (AD).

Den anpassande strategin (AC) innebär att mainstreampartiet intar nischpartiets position i sakfrågan, alltså att de 'kopierar' nischpartiets politik (Meguid, 2005:349). Detta menas underminera nischpartiets ägandeskap i sakfrågan eftersom väljarna får ytterligare ett röstalternativ. Eftersom mainstreampartiet redan är etablerat och i större utsträckning har tillgång till väljarna kan denna 'kopia' upplevas som mer attraktiv än nischpartiets 'original' (ibid.). Meguid menar att detta leder till minskat elektoralt stöd för nischpartiet eftersom väljarna hellre lägger sin röst på det etablerade mainstreampartiet (ibid.). Dock är den anpassande strategins effekt beroende av en tidsaspekt (Meguid, 2008:274f). Om ett mainstreamparti drar sig för att anamma nischpartiets politik får de svårare att överta ägandeskap i frågan senare. Detta för att nischpartiet kan hinna etablera sig som det enda trovärdiga partiet för frågan, varför strategins effekt väntas att påverkas (ibid.).

Den fientliga strategin (AD) innebär att mainstreampartiet ställer sig i opposition till nischpartiet i sakfrågan (2005:349f). Detta menas leda till att nischpartiets ägandeskap i sakfrågan förstärks eftersom partiets politik uppmärksammas i den politiska debatten. Väljarna kan uppleva nischpartiet som det mest relevanta partiet när det kommer till den uppmärksammade sakfrågan vilket leder till att partiet väntas få ökat elektoralt stöd (ibid.).

Meguid menar även att nischpartiets elektoral utfall är beroende av vilken kombination mainstreampartiernas strategier bildar (Meguid, 2005:351). För att förklara hur kombinationen påverkar nischpartiets elektoral utfall har Meguid kategoriserat sex möjliga

sammansättningar. Utifrån dessa presenteras variablerna DIDI, DIAC, DIAD, ACAC, ADAD och ACAD (Meguid, 2005:352). Följande presenteras kombinationerna och Meguids hypoteser hur de påverkar nischpartiets elektorala utfall.

2.1.2 Ökat elektoralt stöd för nischpartiet - ADAD och DIAD

Nischpartiets elektorala utfall väntas öka när båda mainstreampartierna använder fientliga strategier (ADAD). Detta eftersom strategin uppmärksammar och aktualiserar sakfrågan som nischpartiet driver utan att något av mainstreampartierna utmanar nischpartiets ägandeskap i frågan (Meguid, 2005:354f). Nischpartiet framställs då som det mest relevanta partiet för frågan, varför det elektorala stödet väntas öka (ibid.). Utifrån teorin innebär det alltså att Sverigedemokraterna väntas få ökat elektoralt stöd om både Socialdemokraterna och Moderaterna använder sig av en fientlig strategi. Den kombinerade strategin aktualiserar Sverigedemokraternas politik utan att ägandeskapet över den utmanas.

Även en DIAD-kombination väntas göra att nischpartiets elektorala stöd ökar (Meguid, 2005:355), alltså om mainstreampartierna kombinerar en avvisande strategi (DI) och en fientlig strategi (AD). Som tidigare nämnt signalerar den avvisande strategin nischpartiets sakfråga som irrelevant. Dessa signaler förlorar dock effekt om ett annat mainstreamparti uppmärksammar frågan genom att använda en fientlig strategi. Kombinationen leder alltså till att nischpartiets sakfråga uppmärksammas utan att ägandeskapet utmanas, varför elektoralt stöd väntas öka för nischpartiet (Meguid, 2005:354). Utifrån teorin innebär det att Sverigedemokraterna väntas få ökat elektoralt stöd om exempelvis Socialdemokraterna använder en avvisande strategi och Moderaterna en fientlig strategi (DIAD). Detta eftersom Sverigedemokraternas politik uppmärksammas samtidigt som de behåller ägandeskap över sakfrågan.

2.1.3 Minskat elektoralt stöd för nischpartiet - ACAC, DIAC och DIDI

Nischpartiets elektorala stöd väntas minska om mainstreampartierna kombinerar två anpassande strategier (ACAC) eller en avvisande strategi och en anpassande strategi (DIAC).

En kombination av två anpassande strategier (ACAC) uppmärksammar nischpartiets sakfråga samtidigt som dess ägandeskap utmanas (Meguid, 2005:354f). Som tidigare nämnt kan väljarna väntas rösta på de etablerade mainstreampartiernas 'kopia' istället för

nischpartiets 'original', vilket leder till att nischpartiet förlorar stöd. Utifrån teorin innebär det alltså att Sverigedemokraterna väntas få minskat elektoralt stöd om både Socialdemokraterna och Moderaterna använder en anpassande strategi (ACAC). Till följd av den anpassande strategin förlorar Sverigedemokraterna ägandeskap över sakfrågan de driver och därmed också relevans. Strategins effekt är dock, som tidigare nämnt, beroende av hur snabbt partierna tillämpar denna strategi.

En kombination av en avvisande och en anpassande strategi (DIAC) väntas minska nischpartiets elektorala stöd och öka sakfrågans relevans (Meguid, 2005:354f). Detta eftersom det etablerade mainstreampartiet väntas överta ägandeskap i nischpartiets sakfråga och därmed locka väljare. Effekten av denna kombination är beroende av hur snabbt partiet som använder den anpassande strategin tillämpar denna. Utifrån teorin innebär det att Sverigedemokraterna väntas få minskat elektoralt stöd om exempelvis Socialdemokraterna använder en avvisande strategi och Moderaterna använder en anpassande strategi (DIAC). Detta eftersom Moderaterna utmanar Sverigedemokraternas ägandeskap över sakfrågan nischpartiet driver. Det bör tilläggas att Meguid inte fann något stöd för sin hypotes om det elektorala utfallet för kombinationen DIAC i sitt empiriska material (2005:354). Vi anser det dock relevant att inkludera kombinationen då vi testar teorin och dess hypoteser på ett nytt material.

En kombination av två avvisande strategier (DIDI), där båda mainstreampartierna ignorerar sakfrågan väntas minska nischpartiets elektorala stöd. Detta för att nischpartiets politik signaleras vara irrelevant för väljarna (Meguid, 2005:354). Utifrån teorin innebär det att Sverigedemokraterna väntas få minskat elektoralt stöd om både Socialdemokraterna och Moderaterna använder en avvisande strategi (DIDI). Detta eftersom sakfrågan Sverigedemokraterna driver ignoreras vilket signalerar för väljarna att varken frågan eller partiet är relevant.

2.1.4 ACAD där $AC > AD$ och ACAD där $AD > AC$

Det väntade elektorala utfallet för nischpartiet vid en ACAD-kombination är beroende av vilken av mainstreampartiernas strategier som är mest framträdande (Meguid, 2005:351 och 355). Både den fientliga strategin (AD) och den anpassande strategin (AC) uppmärksammar nischpartiets sakfråga. Oavsett hur strategierna kombineras kommer alltså sakfrågans

relevans att öka bland väljarna. Som tidigare nämnt resulterar en isolerad anpassande strategi (AC) i *minskat* elektoralt stöd för nischpartiet medan en isolerad fientlig strategi (AD) resulterar i *ökat* elektoralt stöd för nischpartiet. Är den fientliga strategin starkare ($AD > AC$) uppmärksammas både nischpartiet och dess sakfråga utan att frågans ägandeskap direkt utmanas, varför nischpartiets elektorala stöd antas öka. Utifrån teorin innebär det att Sverigedemokraterna väntas få ökat elektoralt stöd om exempelvis Socialdemokraterna använder en avvisande strategi och Moderaterna en anpassande strategi, där Socialdemokraternas strategi är starkare ($AD > AC$). Detta för att Moderaterna då misslyckas med att utmana Sverigedemokraternas ägandeskap i sakfrågan de driver.

Är däremot den anpassande strategin starkare ($AC > AD$) uppmärksammas sakfrågan samtidigt som dess ägandeskap utmanas. Nischpartiet framstår därmed inte som lika relevant för väljarna, varför dess elektorala stöd väntas minska (Meguid, 2005:351 och 355). Utifrån teorin innebär det att Sverigedemokraterna väntas få minskat elektoralt stöd om Moderaternas anpassande strategi (AC) är starkare än Socialdemokraternas fientliga (AD). Detta eftersom Moderaterna då kan lyckas med att överta ägandeskap i sakfrågan Sverigedemokraterna driver.

3. Metod och material

I detta kapitel presenteras studiens metod, material, centrala begrepp och operationaliseringen av teorin. Vidare redovisas det för urval av material och en diskussion om avgränsningar förs.

3.1 Metod

Som nämnt syftar studien till att testa Meguids hypoteser om mainstreampartiers strategiers påverkan på ett nischpartis elektorala utfall. Utifrån detta syfte har vi valt att göra en jämförande fallstudie. Som Sharan Merriam skriver i boken *Fallstudien som forskningsmetod* (1994) har teorin en betydande funktion i en fallstudie. Genom att pröva teorin på vald empiri kan studien bekräfta eller förkasta teorin (1994:71). I detta fall prövas Bonnie Meguids teori på de två svenska mainstreampartierna Socialdemokraterna och Moderaterna och deras hantering av nischpartiet Sverigedemokraterna på nationell nivå. Utifrån mainstreampartiernas valmanifest kartläggs strategierna som Socialdemokraterna och

Moderaterna använde sig av när Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010 och den fortsatta strategiska hanteringen inför valen 2014 och 2018. Vidare argumentation för val av valmanifest som primärmaterial förs under rubrik 3.2 *Material*. Kombinationen av partiernas strategier identifieras och hypoteserna för dess väntade elektorala utfall testas.

En fallstudie passar även denna studies syfte eftersom fallstudier ofta fokuserar på att redogöra för betydande faktorer i ett givet fall (Merriam, 1994:27f). För att sätta fallet i sitt sammanhang och betrakta det ur olika perspektiv hämtas ofta information från flera källor (ibid.). Vår studies resultat av partiernas valmanifest kompletteras med information hämtat från politikernas uttalanden, media, opinionsundersökningar och sekundära valanalyser. Därmed kan mer välgrundade slutsatser dras om varför teorins hypoteser kan bekräftas eller förkastas. En fallstudie är även lämplig eftersom Meguid, som beskrivet i teorikapitlet, menar att sociologiska och institutionella faktorer också påverkar nischpartiers elektorala framgång. Genom att fokusera på fallet Sverige och jämföra val på nationell nivå minimeras risken för att bakomliggande institutionella faktorer påverkar resultatet. Det möjliggör en lättare jämförelse av valmanifestens resultat, både när det kommer till att avgöra partiernas individuella strategiska val och hur kombinationen av strategier mellan olika val kan ha påverkat varandra.

En undersökning av det svenska fallet är även lämpligt eftersom Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010, vilket är sent i relation till andra högerpopulistiska nischpartier i Europa. Fallet tillåter oss alltså att undersöka och jämföra mainstreampartiernas strategier i samtliga val då nischpartiet fått mandat i riksdagen. Fallet är ett mindre bra val att testa teorin på eftersom exogena faktorer kring den valda tidsperioden, som den ekonomiska krisen 2008 och flyktingkrisen 2015, kan antas ha påverkat nischpartiets framgång. Forskarna Dal BÙ, Finan m.fl. påvisar i sin rapport *Economic Losers and Political Winners: Sweden's Radical Right* (2018) att Sverigedemokraterna gynnats av den ekonomiska krisen. I relation till andra europeiska länder klarade sig Sverige dock bra under denna kris (Ohlin, 2018). Gällande flyktingkrisen 2015 visar UNHCR:s halvårsrapport för perioden januari–juni 2015 att antalet asylsökande i världen ökat med 78% i jämförelse med antalet asylsökande samma period föregående år (2015:3ff). Rapporten visar även att nästan en miljon av dessa asylsökande personer tagit sig över Medelhavet till Europa (ibid.). Som följd av ökningen har frågan om Sveriges asyl- och migrationspolitik aktualiserats. Det betyder att Sverigedemokraternas

sakfråga, oberoende av mainstreampartiernas strategier, ökat i relevans i den politiska debatten. Det går dock inte att hitta ett europeiskt fall som inte påverkats av de nämnda faktorerna och eftersom Meguids teori baseras på data hämtat från just europeiska länder (2005:347), menar vi att det är lämpligt att testa teorin på just ett europeiskt land.

3.2 Material

I ett partis valmanifest återfinns vilken typ av politik ett parti vill driva i en given mandatperiod. Valmanifestet inkluderar alltså vilka frågor som prioriteras och hur partiet ställer sig i dessa. Valmanifesten godkänns på partikonventioner och representerar därmed hela partiet och inte bara en fraktion eller vissa politiker. De täcker en bredd av frågor vilket förenklar jämförelse mellan olika partiers ställningstaganden. Eftersom valmanifesten uppdateras med jämna mellanrum kan man även kartlägga partiernas förändringar genom åren (Volkens m.fl., 2009). Det går alltså att avläsa vilken typ av strategi mainstreampartier anammat för att hantera ett nischparti genom att studera hur de i sitt valmanifest förhåller sig till nischpartiets främsta frågor.

För att analysera mainstreampartiernas valmanifest används *Manifesto Project Database* (MPD). Datan från MPD anger hur stor andel av ett partis valmanifest som ägnas åt en viss fråga och hur partiet ställer sig i denna (2019:9). Med hjälp av datan kan vi alltså avläsa hur mainstreampartierna prioriterar och behandlar viktiga frågor för högerpopulistiska partier. Vi kan även avgöra vilken av partiernas strategier som är mest framträdande. Genom att lägga ihop procentenheterna för samtliga indikatorer avgörs hur stor del av partiernas valmanifest som tilldelats dessa. Om exempelvis Socialdemokraterna ägnat 50% av valmanifestet åt att hantera Sverigedemokraternas sakfrågor och Moderaterna 40% dras slutsatsen att Socialdemokraternas strategi varit mest framträdande.

I MPD har varje sakfråga en unik kod som återfinns som variabel i databasens kodbok (2019). De enskilda sakfrågorna separeras efter huruvida de benämns på ett positivt eller negativt sätt i det utvalda partiets manifest. De sakfrågor vi använder i vår studie och som används som indikatorer för de olika strategierna i Meguids studie är följande:

601: nationell livsstil (positivt), 602: nationell livsstil (negativt), 603: traditionell livsstil (positivt), 604: traditionell livsstil (negativt), 605: lag och ordning (positivt), 607: multikulturalism (positivt) och 608: multikulturalism (negativt). Denna studie kompletterar

även med följande indikator: 601.2: nationell livsstil: invandring (negativt), 602.2: nationell livsstil: invandring (positivt). Ytterligare presentation av dessa ges under rubrik 3.4 *Operationalisering*.

En problematik med att enbart använda data från valmanifest är att analysen riskerar att missa andra indikatorer för vilken strategi ett parti har. Valmanifesten är statiska vilket gör det svårt att tyda hur politiker tillhörande ett mainstreamparti reagerar på ett nischpartis eventuella ageranden. Eftersom partistrategier är rörliga och går att mäta på flera sätt kan användning av enbart data från valmanifest bidra till låg begreppsvaliditet (Esaiasson m.fl., 2017:61). Även Meguid påpekar att resultatet från valmanifest kan vara missvisande för hur mainstreampartier förhåller sig till högerpopulistiska nischpartier (2005:352). I sin studie kontrollerar Meguid därför kodningen mot olika uttalanden från mainstreampartierna, nyhetskällor och sekundära analyser (ibid.). Som tidigare nämnt valideras resultatet av datan från MPD i denna studie med politikernas uttalanden, nyhetsartiklar, opinionsundersökningar och sekundära valanalyser. Presentation av hur detta sekundärmaterial hämtats redovisas under rubrik 3.2.1 *Urval av sekundärmaterial*.

3.2.1 Urval av sekundärmaterial

Vid eftersökning av politikernas uttalanden har vi sökt bland elektroniska nyhetsartiklar. De nyhetsmedier vi använt har artiklar som saknar betalväggar. Mer specifikt använder vi Aftonbladet, Sveriges Television (SVT) och Sveriges Radio (SR). De två sistnämnda nyhetskällorna tillhör båda public service vilket innebär att de har skyldighet till att rapportera opartiskt och sakligt (Sveriges Radio, 2019). Aftonbladet är anslutet till Pressens opinionsnämnd och Allmänhetens pressombudsman, vilket innebär att journalisterna på nyhetskällan förhåller sig till de pressetiska reglerna (Aftonbladet, 2019). De pressetiska reglerna innehåller bland annat publicitetsregler (Sigvardsson). Enligt publicitetsreglerna ska journalister bland annat förhålla sig kritiskt till information, rätta felaktiga sakuppgifter och ge utrymme för båda sidor (ibid.). De sökord som vi vid varje sökning har använt är *Socialdemokraterna*, *Moderaterna* eller *Sverigedemokraterna*. Vi har kompletterat sökningarna med de utvalda valåren samt ord som refererar till partistrategier eller sakfrågorna. Exempel på sökord är *strategi*, *hantering*, *lag och ordning* och *invandring*. Vi har alltså inte använt oss av vissa systematiska sökord för att synliggöra uttalanden om

sakfrågorna. Detta kan argumenteras påverka studiens reliabilitet (Esaiasson m.fl., 2017:64), eftersom andra forskare kan få fram ett annat resultat än det vi fått. Syftet är dock att presentera ett nedslag i svenska medier och de politiska uttalanden om Sverigedemokraterna som har skett under vald tidsperiod.

De valanalyser som används är publicerade i tidskriften *West European Politics*. Analyserna är framtagna av statsvetare som undersökt partistrategier, viktiga frågor och valresultat. Eftersom en analys av valet 2010 saknas används enbart analyser av valet 2014 och 2018. Vi anser att valet 2010 trots detta är en relevant jämförelseenhet eftersom vi validerar datan med hjälp av annat material. De opinionsundersökningar som används är alla hämtade från Novus. Novus är ett undersökningsföretag som bland annat arbetar med opinion (Novus, a). Företaget är publikt och förhåller sig till publicitetsregler vilka bland annat innebär att Novus ansvarar för att undersökningarna och att "slutsatserna kring densamma är korrekta utifrån målet med undersökningen" (Novus, b).

3.3 Centrala begrepp

3.3.1 Mainstreamparti

Definitionen av ett mainstreamparti är enligt Meguid de två mäktigaste partierna på båda sidorna av en vänster/höger skala (2005:347). Dessa partier har elektoral kontroll över vardera ideologiskt block, åtkomst till media, ett välkänt namn och är allmänt kända som regeringsbildande partier (2005:352). Utifrån denna definition kan Socialdemokraterna och Moderaterna klassificeras som mainstreampartier. Båda partier har varit regeringsbildande och är de två största partierna inom vardera ideologiska block.

3.3.2 Nischparti

Enligt Meguid utmärker sig nischpartier främst på tre sätt. Dels att de inte förhåller sig till den klassiska höger/vänsterskalan, dels att deras politik inte sammanfaller med redan existerande politiska skiljelinjer och dels att de främst driver en specifik sakfråga (2005:347f). Vidare definierar Meguid nischpartier som partier vilka har uppkommit från och blivit populära genom att behandla tidigare förbisedda frågor, som exempelvis invandring (ibid.). Utifrån denna definition kan Sverigedemokraterna betraktas som ett nischparti.

Partiets valmanifest 2010 inleds med betoning på att det är ett “Sverigevänligt parti, fritt från stelbent blockpolitik och fritt från ideologiska skygglappar” (Åkesson, 2010). Citatet vittnar om att partiet varken förhåller sig till vänster/högerskalan eller sammanfaller med existerande politiska skiljelinjer. Partiet belyser även invandringsfrågan som en av sina viktigaste (Sverigedemokraterna, 2019).

3.3.3 Högerpopulistiskt nischparti

Meguid menar att högerpopulistiska nischpartier har invandring, traditionell livsstil, multikulturalism och nationalism som viktiga frågor (2005:352). På Sverigedemokraternas hemsida återfinns dessa frågor som de fyra viktigaste enligt partiet (Sverigedemokraterna, 2019). Sverigedemokraterna skriver att de är stolta över Sveriges kultur och dess traditioner, vilket kan tolkas som traditionell och nationell livsstil. De skriver även att de vill ha en seriös migrationspolitik och ett tryggt samhälle, vilket relaterar till frågorna om invandring samt lag och ordning. Partiet uppmärksammar multikulturalism genom att betona vikten för invandrare att följa Sveriges lagar och respektera sederna i landet. Även att de “värdesätter och vill vårda det vi [svenskar] ärvt från tidigare generationer” faller under indikatorn multikulturalism (ibid.).

I citatet från valmanifestet 2010, som presenteras under rubrik 3.3.2 *Nischparti*, belyser Sverigedemokraterna att det finns ett glapp mellan den politiska eliten och folket. Sverigedemokraterna hävdar att den politiska eliten bär ideologiska skygglappar. Det kan tolkas som att partiet anser att den politiska eliten agerar inom fasta ramar utifrån egna intressen istället för folkets. I boken *Satis Polito* (2014) åtskiljer även partiledaren Jimmie Åkesson partiet med etablissemangen och menar att mainstreampartierna inte representerar den ‘riktiga’ folkviljan. Statsvetaren Andrew Heywood beskriver den typen av retorik som ett av kännetecknen för högerpopulistiska partier (2012:291).

3.4 Operationalisering

Följande presenteras hur MPD kodar partiernas position i frågorna lag och ordning, traditionell och nationell livsstil, multikulturalism och invandring.

Om mainstreampartiet ställer sig positivt till lag och ordning mäts det på basis av gynnsamma omnämningen av strikt brottsbekämpning och tuffare åtgärder mot inrikes

brottslighet (MPD, 2019:19). Det kan exempelvis inkludera om partiet betonar vikten av inrikes säkerhet, hårdare straff och/eller om de stödjer att polisen får mer resurser (ibid.).

Ställer sig mainstreampartiet positivt till en traditionell livsstil mäts det på basis av gynnsamma omnämnanen av traditionella och/eller religiösa moraliska värden (MPD, 2019:19f). Det kan exempelvis inkludera om partiet uttrycker en vilja till stöd för religiösa institutioners inflytande i staten och samhället (ibid.). Det kan även inkludera en uttryckt vilja till att värna om kärnfamiljen och/eller en vilja till förbud mot omoraliskt beteende. Om partiet istället är negativt inställd till en traditionell livsstil mäts det genom huruvida partiet ställer sig i opposition till traditionella och/eller religiösa moraliska värden. Detta exempelvis genom att partiet uttryckligen stödjer rätten till skilsmässor och abort, om partiet stödjer olika typer av familjekonstellationer och om de kräver att staten och kyrkan är åtskilda (ibid.).

Om mainstreampartiet ställer sig positivt till en nationell livsstil mäts på basis av gynnsamma omnämnanen av nationen och dess historia (MPD, 2019:18). Det kan exempelvis innebära ett stöd till etablerade nationella idéer, en betoning på stolthet av medborgarskapet eller en vädjan till patriotism och nationalism (ibid.). Det kan även innebära en villighet till att inskränka vissa friheter för att skydda landet mot yttre hot. Om partiet istället har en negativ inställning till en nationell livsstil mäts det på basis av ogynnsamma omnämnanen av nationen och dess historia. Det kan exempelvis innebära ett uttryckt motstånd till patriotism och nationalism (ibid.).

Ifall mainstreampartiet ställer sig positivt till multikulturalism mäts det på basis av gynnsamma omnämnanen av kulturell mångfald i sig och kulturell mångfald inom staten (MPD, 2019:28). Det kan exempelvis innebära en uttryckt vilja att främja religionsfrihet och bevara språkliga arv inom landet. Om partiet istället har en negativ inställning till multikulturalism mäts det på basis av en uttryckt vilja till ett kulturellt homogent samhälle och en uppmuntran till kulturell integration (ibid.). Ställer sig mainstreampartiet positivt till invandring mäts det på basis av positiva uttalanden som förespråkar invandring. Det kan exempelvis innebära uttalanden som motsätter begränsningar och argumentet att 'landet redan är fullt' (ibid.). Det kan även innebära argument om att invandring är bra för statens ekonomi (ibid.).

Om mainstreampartiet är negativa till invandring mäts det på basis av negativa uttalanden som förespråkar en begränsning av invandring (MPD, 2019:27). Det kan

exempelvis innebära uttalanden om att invandring utgör ett hot mot statens nationella karaktär. Det kan även inkludera argument om att landet redan är 'fullt' och förslag om migrationskvoter (ibid.). MPD har nyligen lagt till data för hur partier ställer sig i frågan om invandring, vilket leder till att vi kan inkludera denna indikator från och med valet 2014. Eftersom resterande variabler finns representerade för samtliga år anser vi trots avsaknaden av variablerna för invandring 2010 att våra valda fall är jämförbara. På grund av detta använde inte Meguid denna indikator i sin studie.

3.5 Operationella indikatorer

Huruvida mainstreampartiets strategi kodas som avvisande, fientlig eller anpassande är beroende av hur de förhåller sig till nischpartiets främsta fråga (Meguid, 2005:352). Kodningen är en utvecklad version av Meguids eftersom denna studie även inkluderar hur mainstreampartierna förhåller sig till frågan om invandring.

Partier som *stöttar* lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt samt om de är emot multikulturalism antas ha anammat en anpassande strategi (Meguid, 2005:352). I relation till invandring menar vi att det är rimligt att anta att partier som använder den anpassande strategin ställer sig negativa till invandring, eftersom det är en av Sverigedemokraternas främsta fråga.

Huruvida ett mainstreamparti anammat en fientlig strategi avgörs på basis om partiet *motsätter* sig ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt samt om det är för multikulturalism (Meguid, 2005:352). Utifrån den tidigare redovisade förståelsen av den fientliga strategin menar vi att det är rimligt att anta att partier som använder sig av strategin är *för* invandring. Eftersom det vore att motsätta sig Sverigedemokraternas ståndpunkt i frågan.

Om *lite* eller *ingen* diskussion om nischpartiets sakfrågor förekommer hos mainstreampartiet antas mainstreampartiet ha anammat en avvisande strategi (Meguid, 2005:352). Detsamma antas om invandring när partiet inte nämner något, eller väldigt lite, om invandring i sitt valmanifest. Om lite eller ingen diskussion om invandring skulle förekomma vore det att avvisa relevansen för Sverigedemokraternas politik.

Vidare använder vi, precis som Meguid, valresultatet på nationell nivå som indikator för huruvida ett nischparti har varit framgångsrikt (Meguid, 2005:351). Mer specifikt

analyserar vi Socialdemokraternas och Moderaternas kombination av strategier i förhållande till Sverigedemokraterna inför en viss mandatperiod och använder valresultatet för den perioden som indikator på strategiernas utfall, alltså om nischpartiets elektorala stöd ökat eller minskat. Vilken strategi som varit mest framträdande avgörs utifrån vilken av mainstreampartiernas strategier som tilldelats störst plats i vardera valmanifest.

3.6 Avgränsningar

Meguid menar att den mesta forskningen fokuserar på att förklara ett nischpartiers framgång med hjälp av sociologiska och institutionella faktorer (2005:350f). Därför fokuserar inte denna studie på att identifiera de huvudsakliga strukturella anledningarna till Sverigedemokraternas framgångssaga. Vi intresserar oss istället för mainstreampartiers strategier. Vad som gör det intressant att studera just mainstreampartiers strategi gentemot högerpopulistiska nischpartier är att de etablerade mainstreampartierna sitter på en unik position för att påverka dessa partiers framgång (Meguid, 2005).

Vidare är högerpopulistiska nischpartier intressanta att studera eftersom de, som beskrivet i inledningen, kommit att få stor politisk makt i Europa. Detta är i sin tur intressant eftersom politiken partierna driver bland annat kan leda till inskränkningar av mänskliga rättigheter, minoritetsgruppers politiska rättigheter och faktorer som kännetecknar det demokratiska styrelseskicket (Gelin & Åsard, 2019). Faktorer som yttrandefrihet och religionsfrihet (ibid.). Det bör dock kommenteras att vi genom denna avgränsning utesluter möjligheten att generalisera resultatet till hur väl teorins hypoteser stämmer i relation till mainstreampartiers hantering av andra typer av nischpartier.

Studiens redan satta omfång bidrar även till möjligheter och begränsningar. Det tillåter oss att studera mainstreampartiernas strategier från och med det val som Sverigedemokraterna kom in i riksdagen fram till och med senaste valet 2018. Vi använder därmed inte valet 2006 som analysenhet i jämförelsen, trots att Sverigedemokraternas elektorala stöd ökade även detta val (Valmyndigheten, 2019a). Valresultatet 2006 används dock vid ett tillfälle, i syfte att avgöra mainstreampartiernas strategi mot nischpartiet inför valet 2010. Vidare hade det även varit intressant att testa Meguids teori på andra länder än europeiska, i syfte att testa hur väl teorin lämpar sig på ett svårare fall. Ett icke-europeiskt fall

kan antas vara svårare för teorin eftersom den, som tidigare nämnt, är utvecklat och testad på data hämtat från europeiska länder.

4. Resultat och analys

I följande kapitel presenteras Socialdemokraternas och Moderaternas strategier för att hantera Sverigedemokraterna inför valen 2010, 2014 och 2018. Mer specifikt redovisas den procentandel av mainstreampartiernas valmanifest som stämmer överens med både en anpassande och en fientlig strategi. Om partiet tillämpat en avvisande strategi avgörs det på basis av resultatet för de andra strategierna. Resultatet ställs i relation till mainstreampartiernas uttalande om Sverigedemokraterna, nyhetsartiklar, opinionsundersökningar och sekundära valanalyser. Vidare presenteras även kombinationen av strategierna och hypotesen för dess elektorala utfall prövas.

4.1 Valet 2010

4.1.1 Mainstreampartiernas strategier inför valet 2010

Som visas i Tabell 1 ägnade Socialdemokraterna totalt 0 procentenheter åt ställningstagande enligt den fientliga strategin inför valet år 2010. 0 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att motsätta sig ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning för multikulturalism.

Moderaterna ägnade totalt 0,369 procentenheter åt ställningstagande enligt den fientliga strategin. 0,369 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att motsätta sig ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning för multikulturalism:

Tabell 1		
Indikatorer för Fientlig strategi	Andel av Socialdemokraternas valmanifest (%)	Andel av Moderaternas valmanifest (%)
602: Nationell livsstil (negativt)	0	0
604: Traditionell livsstil (negativt)	0	0
607: Multikulturalism (positivt)	0	0,369
602.2: Invandring (positivt)	Ingen data	Ingen data
	Andel av Socialdemokraternas valmanifest i procentenheter	Andel av Moderaternas valmanifest i procentenheter
Totalt	0	0,369

Som visas i Tabell 2 ägnade Socialdemokraterna totalt 1,773 procentenheter åt ställningstagande enligt den anpassande strategin. 1,773 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning mot multikulturalism.

Moderaterna ägnade totalt 5,274 procentenheter åt ställningstagande enligt den anpassande strategin. 5,274 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning mot multikulturalism:

Tabell 2		
Indikatorer för Anpassande strategi	Andel av Socialdemokraternas valmanifest (%)	Andel av Moderaternas valmanifest (%)
605: Lag och ordning (positivt)	1,418	2,795
601: Nationell livsstil (positivt)	0	0,475
603: Traditionell livsstil (positivt)	0,355	2,004
608: Multikulturalism (negativt)	0	0
601.2: Invandring (negativt)	Ingen data	Ingen data
	Andel av Socialdemokraternas valmanifest i procentenheter	Andel av Moderaternas valmanifest i procentenheter
Totalt	1,773	5,274

Utifrån ovanstående resultat kan slutsatsen dras att Socialdemokraterna inför valet år 2010 använde en avvisande strategi (DI) gentemot Sverigedemokraterna. Detta baseras på att indikatorerna för den avvisande strategin är att *lite* eller *ingen* diskussion i valmanifestet tillägnats nischpartiets främsta frågor. Sammanlagt tillägnades 1,773 procentenheter av valmanifestet till nischpartiets främsta frågor, vilket kan antas vara för lite för att kodas som anpassande eller fientlig strategi.

Moderaterna tillägnade 0,369 procentenheter av valmanifestet åt ställningstagande enligt en fientlig strategi och 5,274 procentenheter åt ställningstagande enligt en anpassande strategi. Totalt ägnade alltså Moderaterna 5,625 procentenheter av valmanifestet åt Sverigedemokraternas främsta frågor. Då procentandelen för en anpassande strategi är relativt

hög jämförs resultat med Moderaternas resultat för en anpassande strategi inför valet 2006. Inför valet 2006 tillägnade Moderaterna 10,839 procentenheter av valmanifestet i enlighet med en anpassande strategi (Bilaga 1). Moderaterna tillägnade alltså mindre av valmanifestet åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning mot multikulturalism inför valet 2010 än 2006. Utifrån detta kan slutsatsen dras att även Moderaterna använde en avvisande strategi (DI) inför valet 2010.

I en artikel i Ekot skriver Matilda Durehed (2010) att samtliga partier tagit avstånd från Sverigedemokraterna före valet 2010. Durehed hänvisar till den dåvarande partiledaren för Socialdemokraterna, Mona Sahlin, och skriver att Sahlin tydliggjort att hon aldrig någonsin "kommer leda en minoritetsregering, där Sverigedemokraterna är vågmästare i riksdagen" (ibid.). I artikeln skriver även Durehed att Moderaternas dåvarande partiledare Fredrik Reinfeldt inte kommer att samarbeta med Sverigedemokraterna (ibid.). Artikeln vittnar om att nischpartiet hunnit bli en så pass relevant aktör i den politiska debatten vid valet 2010 att mainstreampartierna, trots avvisande strategi, varit tvungna att uttala sig om nischpartiet. Som nämnt i teorikapitlet kan detta tänkas påverka den avvisande strategins effekt.

Inför riksdagsvalet 2010 gjorde Aftonbladet en undersökning om riksdagspartiernas förhållning till Sverigedemokraterna (Sandberg, 2010). På frågan om något parti var villigt att samarbeta med Sverigedemokraterna svarade samtliga representanter för riksdagspartierna att de inte under några omständigheter, oavsett valresultat, kunde tänka sig det (ibid.). Moderaternas dåvarande partisekreterare Per Schlingmann svarade: "Vi har en tydlig policy att inte samarbeta med eller göra oss beroende av SD" (ibid.). Socialdemokraternas partisekreterare Ibrahim Baylan besvarade frågan om partiet kan tänka sig att samarbeta med Sverigedemokraterna enligt följande: "Inte under några omständigheter" (ibid.). Artikeln visar även den på att mainstreampartierna, trots den avvisande strategin som valmanifesten vittnar om, har behövt ta ställning gentemot Sverigedemokraterna. Något som bekräftar detta är att Socialdemokraternas dåvarande partisekreterare Marita Ulvskog, i en debattartikel i Aftonbladet från 2008, skriver att partiet haft en avvisande strategi i syfte att ge Sverigedemokraterna så lite utrymme som möjligt (2008).

En aspekt som tyder på att Sverigedemokraterna etablerat sig som parti innan valet 2010 är att de i valet 2006 fick stort stöd i flera svenska kommuner och landsting, trots att

partiet inte passerade riksdagsspärren (Ovander, 2006). Statsvetaren Henrik Oscarsson skriver i en artikel från Aftonbladet att "framgång föder framgång" och att "hursomhelst måste vi statsvetare börja prata om partiet, det går inte att ignorera längre" (ibid.). Oscarssons uttalande om Sverigedemokraternas framgång i valet 2006 kan tolkas som en indikator för att partiet blev etablerat redan då. Utifrån denna förståelse var alltså nischpartiet tillräckligt etablerat inför valet 2010 för att påverkas av mainstreampartiernas avvisande strategier.

4.1.2 Strategiernas utfall

Baserat på resultatet av valmanifesten tillämpade Moderaterna och Socialdemokraterna två avvisande strategier inför valet 2010, alltså en DIDI-kombination. Som nämnt i teorikapitlet väntas det elektorala utfallet för en DIDI-kombination vara att Sverigedemokraterna förlorar elektoralt stöd. Valresultatet från 2010 visar dock att Sverigedemokraterna fick 5,7 procent, vilket är en ökning i jämförelse med föregående valresultatet på 2,93 procent (Valmyndigheten, 2019b). Baserat på resultatet från valmanifesten stämmer alltså inte Meguids hypotes om kombinationens utfall i det svenska fallet 2010. Ovanstående analys indikerar dock att detta kan bero på att nischpartiet redan etablerats som en relevant aktör i den politiska debatten, vilket enligt Meguid gör att den avvisande strategin förlorar effekt (2005:352f).

4.2 Valet 2014

4.2.1 Mainstreampartiernas strategier inför valet 2014

Som visas i Tabell 3 ägnade Socialdemokraterna totalt 0,737 procentenheter åt ställningstagande enligt den fientliga strategin inför valet 2014. 0,737 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att motsätta sig ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning för multikulturalism och invandring.

Moderaterna ägnade totalt 5,623 procentenheter åt ställningstagande enligt den fientliga strategin. 5,623 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att motsätta sig ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning för multikulturalism och invandring:

Tabell 3		
Indikatorer för Fientlig strategi	Andel av Socialdemokraternas valmanifest (%)	Andel av Moderaternas valmanifest (%)
602: Nationell livsstil (negativt)	0,737	2,812
604: Traditionell livsstil (negativt)	0	0,244
607: Multikulturalism (positivt)	0	2,567
602.2: Invandring (positivt)	0	0
	Andel av Socialdemokraternas valmanifest i procentenheter	Andel av Moderaternas valmanifest i procentenheter
Totalt	0,737	5,623

Som visas i Tabell 4 ägnade Socialdemokraterna totalt 3,868 procentenheter åt ställningstagande enligt den anpassande strategin. 3,868 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning mot multikulturalism och invandring:

Moderaterna ägnade totalt 11,369 procentenheter åt ställningstagande enligt den anpassande strategin. 11,369 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning mot multikulturalism och invandring:

Tabell 4		
Indikatorer för Anpassande strategi	Andel av Socialdemokraternas valmanifest (%)	Andel av Moderaternas valmanifest (%)
605: Lag och ordning (positivt)	2,947	8,191
601: Nationell livsstil (positivt)	0,184	0,061
603: Traditionell livsstil (positivt)	0	0,122
608: Multikulturalism (negativt)	0	0,183
601.2: Invandring (negativt)	0,737	2,812
	Andel av Socialdemokraternas valmanifest i procentenheter	Andel av Moderaternas valmanifest i procentenheter
Totalt	3,868	11,369

Utifrån ovanstående resultat kan slutsatsen dras att Socialdemokraterna i sitt valmanifest inför valet 2014 använde sig av en avvisande strategi (DI). Sammanlagt tillägnades 4,605 procentenheter av valmanifestet åt nischpartiets sakfrågor. 3,868 av de procentenheter tillägnades som nämnt frågorna i enlighet med en anpassande strategi. Detta är en ökning från resultatet på 1,773 procentenheter från föregående valår (Tabell 2). Ökningen är dock relativt liten vilket leder till slutsatsen att Socialdemokraterna använde en avvisande strategi inför valet 2014.

Precis som inför valet 2010 har Sverigedemokraterna vid denna tidpunkt utrymme i den politiska debatten. Exempelvis utmanade Jimmie Åkesson Stefan Löfven till debatt i samband med sitt omval till partiledare 2013 (Magnusson, 2013). Trots att Löfven tackade

nej till debatten behövde han besvara Åkessons förfrågan. Det kan därmed argumenteras för att en avvisande strategi vid denna tidpunkt aktualiserar nischpartiets politik utan att ägandeskapet utmanas.

Resultatet visar att Moderaterna använde sig av en anpassande strategi (AC). Partiet ägnade 11,369 procentenheter av sitt valmanifest åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt samt till att ta ställning mot multikulturalism och invandring. Detta är en ökning i relation till 2010 då frågorna utgjorde 5,274 procentenheter av partiets valmanifest. Det bör noteras att variabeln för invandring saknas i MPDs databas för 2010. Det kan därför vara svårt att jämföra ett partis resultat mellan 2010 och 2014 eller 2018. Moderaterna ägnade dock totalt 2,812 procentenheter av sitt valmanifest inför valet 2014 åt att ta ställning mot invandring. Eftersom Moderaterna även utan invandringsvariabeln har ökat utrymmet i sitt valmanifest till nischpartiets främsta frågor menar vi att det går att argumentera för att partiet använder en anpassande strategi.

I en artikel för Sveriges Radio uttalar sig statsvetaren Ann-Cathrine Jungar om att Moderaterna och Sverigedemokraterna ligger nära varandra i vissa sakpolitiska frågor, bland annat i invandring och lag och ordning (Olsson m.fl., 2014). Detta tyder på att resultatet från valmanifestet stämmer; att partiet tillämpat en anpassande strategi. I samma artikel citeras dock Moderaternas partiledare och dåvarande statsministern Fredrik Reinfeldt enligt följande på förfrågan om samarbete med Sverigedemokraterna: "Det är fullkomligt uteslutet. Vi gör oss på intet sätt beroende av eller förutsätter stöd av Sverigedemokraterna i något sammanhang" (ibid.). Reinfeldt poängterar även i en intervju med Ekot att han aktivt arbetat för att utesluta Sverigedemokraterna och att Moderaterna "står upp fortsatt för att politiskt isolera dem från inflytande av det enkla skälet att vi tror på ett öppet dynamiskt samhälle" (ibid.).

Statsvetarna Nicholas Aylott och Niklas Bolin skriver i sin analys av valet 2014 att det skett en åsiktsradikalisering i Sverige och att många väljare rört sig ut mot de partipolitiska ytterkanterna (2015). Författarna hävdar att denna förflyttning troligtvis är en konsekvens av mainstreampartiernas kamp om mittenväljarna (2015:732). Ytterligare en orsak antas vara reaktionen i media på Sverigedemokraternas framgång, vilken till stor del utgjordes av metadebatter om rasism och antirasism (ibid.). Att mainstreampartierna inte prioriterat invandringsfrågan kan tyda på att de tillämpat en avvisande strategi inför valet

2014. Visserligen tillägnade Moderaterna 11,369 procentenheter av sitt valmanifest inför denna mandatperiod i enlighet med den anpassande strategin, dock representerar bara 2,812 av procentenheter Moderaternas hantering av invandringsfrågan.

Fredrik Reinfeldt öppnade valrörelsen 2014 med talet *Öppna era hjärtan* (Eriksson & Karlsson, 2014). Migrationsverket hade publicerat en prognos för en väntad ökning av asylsökande till Sverige. Reinfeldt gick ut med att ökningen kunde innebära negativa konsekvenser för landet, som exempelvis stora ekonomiska påfrestningar och kulturella spänningar (Aylott & Bolin, 2015:733). Han menade att svenska folket, trots detta, skulle öppna sina hjärtan för de utsatta människorna på flykt (ibid.). Kritiken som följde talet kom dels från vänstern och handlade till stor del om att Reinfeldt hade tagit Sverigedemokraternas främsta fråga och gjort den relevant på den politiska agendan. Kritikerna menade att han därmed hade hjälpt Sverigedemokraterna ytterligare på traven. Innan valet meddelade även Alliansen att de skulle stiga ned från regeringsposten om de fick färre röster än de rödgröna partierna (ibid.). De skulle heller inte förhandla med Sverigedemokraterna och uteslöt därmed möjligheten för Alliansen att behålla regeringsposten med stöd av Sverigedemokraterna (ibid.). Utifrån detta kan det argumenteras för att Moderaterna också använde en fientlig strategi gentemot Sverigedemokraterna, och inte bara en anpassande som resultatet från valmanifestet visar.

4.2.2 Strategiernas utfall

Baserat på resultatet från valmanifesten tillämpade Socialdemokraterna en avvisande strategi (DI) och Moderaterna en anpassande strategi (AC). Detta bildar den kombinerade strategin DIAC. Utifrån Meguids hypotes (2005:354) innebär detta att Sverigedemokraterna i valet 2014 bör ha fått minskat elektoralt stöd eftersom Moderaterna väntas ha övertagit ägandeskap i Sverigedemokraternas viktiga frågor. Sverigedemokraternas elektorala stöd ökade dock 2014. Partiet fick 12,86 procent av rösterna, vilket innebär en ökning med 7,16 procentenheter från valet 2010 (Valmyndigheten, 2019c). Meguids hypotes för kombinationens utfall stämmer därmed inte i det svenska fallet valet 2014. Ovanstående analys visar dock att Moderaterna kan ha anammat olika strategier inför valet 2014. Partiet kan även ha anammat en fientlig strategi vilket kan påverka effekten av strategierna.

4.3 Valet 2018

4.3.1 Mainstreampartiernas strategier inför valet 2018

Som visas i Tabell 5 ägnade Socialdemokraterna totalt 0,646 procentenheter åt ställningstagande enligt den fientliga strategin inför valet år 2018. 0,646 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att motsätta sig ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning för multikulturalism och invandring.

Moderaterna ägnade totalt 0,897 procentenheter åt ställningstagande enligt den fientliga strategin. 0,897 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att motsätta sig ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning för multikulturalism och invandring:

Tabell 5		
Indikatorer för Fientlig strategi	Andel av Socialdemokraternas valmanifest (%)	Andel av Moderaternas valmanifest (%)
602: Nationell livsstil (negativt)	0	0,299
604: Traditionell livsstil (negativt)	0,323	0,199
607: Multikulturalism (positivt)	0,323	0,1
602.2: Invandring (positivt)	0	0,299
	Andel av Socialdemokraternas valmanifest i procentenheter	Andel av Moderaternas valmanifest i procentenheter
Totalt	0,646	0,897

Som visas i Tabell 6 ägnade Socialdemokraterna totalt 20,645 procentenheter åt ställningstagande enligt den anpassande strategin. 20,645 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning mot multikulturalism och invandring.

Moderaterna ägnade totalt 28,956 procentenheter åt ställningstagande enligt den anpassande strategin. 28,956 procentenheter av valmanifestet ägnades alltså åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt eller åt att ta ställning mot multikulturalism och invandring:

Tabell 6		
Indikatorer för Anpassande strategi	Andel av Socialdemokraternas valmanifest (%)	Andel av Moderaternas valmanifest (%)
605: Lag och ordning (positivt)	14,516	11,443
601: Nationell livsstil (positivt)	2,581	8,557
603: Traditionell livsstil (positivt)	0	0,1
608: Multikulturalism (negativt)	2,258	4,975
601.2: Invandring (negativt)	1,29	3,881
	Andel av Socialdemokraternas valmanifest i procentenheter	Andel av Moderaternas valmanifest i procentenheter
Totalt	20,645	28,956

Utifrån resultatet kan slutsatsen dras att Socialdemokraterna i sitt valmanifest inför valet 2018 använde sig av en anpassande strategi (AC). Detta baseras på att partiet tillägnade 20,645

procentenheter av sitt valmanifest åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt samt åt att ta ställning mot multikulturalism och invandring. Resultatet visar att även Moderaterna tillämpat en anpassande strategi (AC). Partiet tillägnade totalt 28,956 procentenheter av sitt valmanifest åt att stötta lag och ordning, ett traditionellt och nationalistiskt levnadssätt och/eller åt att ta ställning mot multikulturalism och invandring.

Moderaternas partiledare Ulf Kristerssons tal i Almedalen 2018 tyder även på att partiet tillämpat en anpassande strategi. I talet uttryckte Kristersson att partiet bland annat gick till val med ökade resurser till militär och polis (TT, 2018). Kristersson poängterade även att partiet vill lyfta frågan om tiggeriförbud och höja försörjningskraven för anhöriginvandring. Samtidigt som partiledaren i talet visar att partiet anammar nischpartiets politik försöker han misskreditera Sverigedemokraterna genom att säga att de driver “en ekonomisk politik som är ‘hokus pokus’” och att de ska “skylla nästan allt på invandring” (ibid.). Detta tyder på att mainstreampartiet inte driver en renodlad anpassad strategi, utan att de även distanserar sig från nischpartiet och dess politik. Detta kan argumenteras leda till att sakfrågornas relevans ökar utan att ägandeskapet av dem utmanas. Även socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven försöker misskreditera Sverigedemokraterna som parti i sitt sommartal 2018 genom att säga att de “är ett parti med nazistiska och rasistiska rötter och de står för något helt annat än oss som är demokratiska partier” (Holmqvist, 2018). Vidare distanserar Löfven Socialdemokraterna från Sverigedemokraterna i talet genom att påpeka följande: “När jag gör allt för att bekämpa segregationen gör SD allt för att utlandsfödda ska förstå att de aldrig kan bli riktigt svenska” (ibid.).

Novus undersökning om vilket parti som driver bäst politik i utvalda sakfrågor visar att väljarna anser att Sverigedemokraterna driver bäst politik när det kommer till frågorna om invandring och lag och ordning (Hambraeus, 2019). Mätningarna visar även att dessa sakfrågor tillsammans med sjukvården är de tre viktigaste frågorna för väljarna. Detta indikerar att nischpartiets frågor är centrala i den politiska debatten samtidigt som mainstreampartierna, trots den tillämpade strategin, misslyckats med att utmana ägandeskapet i frågorna. Utifrån ovanstående diskussion kan detta tänkas bero på att partierna inte bara tillämpat en anpassande strategi, utan att de samtidigt motsatt sig nischpartiet och dess politik.

Aylott och Bolin skriver i sin analys av valet 2018 att de båda politiska blocken gjort en överenskommelse om att låta det största blocket bilda regering och få igenom sin budget i riksdagen. Författarna menar att samtliga partier, däribland Socialdemokraterna och Moderaterna, hade ett tydligt mål att exkludera Sverigedemokraterna från all form av inflytande (2019:1505). Inför valet 2018 antog Socialdemokraterna, precis som Moderaterna, tuffare linjer mot invandring och brottslighet (ibid.). Partiet förlängde de tillfälliga gränskontrollerna som introducerades i samband med flyktingkrisen 2015 samtidigt som de uttryckte en vilja att utbilda fler poliser, införa hårdare straff och stänga religiösa friskolor som var finansierade av staten (ibid.). Socialdemokraterna uttryckte även en vilja om att enas om en långsiktig migrationspolicy med Moderaterna (2019:1507). Under mandatperioden 2014–2018 blev det enligt författarna tydligt att den svenska politiska arenan inte längre var en höger/vänsterskala, utan att den rört sig mot en GAL-TAN-skala (2019:1506). GAL-TAN är en utvidgning av den traditionella höger/vänsterskalan där även kulturella värderingar har utrymme (Oscarsson, 2019). I tidigare val har socioekonomiska frågor varit i fokus men inför valrörelsen 2018 blev dessa frågor ersatta av sakfrågor som invandring och lag och ordning (Aylott & Bolin, 2019:1506). Analysen av valet 2018 synliggör ett ökat fokus på högerpopulistiska nischpartiers främsta frågor, vilket tyder på att mainstreampartierna använt sig av en anpassande strategi för att hantera Sverigedemokraterna.

4.3.2 Strategiernas utfall

Både Moderaternas och Socialdemokraternas anpassande strategier (AC) resulterar i den kombinerade strategin ACAC. Utifrån teorin (Meguid, 2005:354f) bör detta innebära ett minskat elektoralt stöd för Sverigedemokraterna i valet 2018. Partiet ökade dock med 5,67 procentenheter år 2018 i jämförelse med valet 2014 (Valmyndigheten, 2019d). Baserat på resultatet från valmanifesten stämmer alltså inte Meguids hypotes i det svenska fallet. Uttalanden från både Socialdemokraternas och Moderaternas partiledare vittnar dock om att partierna, trots att de i sina valmanifest verkar anamma nischpartiets politik, distanserar sig från Sverigedemokraterna. Även valanalysen tyder på att mainstreampartierna anammar Sverigedemokraternas politik samtidigt som de tar avstånd från nischpartiet. Mainstreampartiernas politik kan därmed tänkas misslyckas med att presentera en 'kopia' av nischpartiets politik och överta ägandeskap i frågorna.

4.4 Jämförelse

Utifrån ovanstående resultat från valmanifesten kan det konstateras att Meguids hypoteser om nischpartiets elektoral utfall vid en DIDI-, DIAC- och ACAC-kombination inte stämmer i det svenska fallet. Kombinationen DIDI inför valet 2010 förväntades resultera i minskat elektoralt stöd för Sverigedemokraterna, likaså kombinationen DIAC inför valet 2014 och kombinationen ACAC inför valet 2018. Den information som används för att validera resultatet från valmanifesten tyder dock på att partierna anammat flera strategier samtidigt samt att Sverigedemokraterna redan vid valet 2010 hunnit bli en relevant aktör i den politiska debatten. Nischpartiet kan därmed hunnit etablera ägandeskap i sina sakfrågor. Enligt Meguid påverkar detta både den avvisande (DI) och den anpassande strategin (AC) (2005). Som nämns under rubrik *2.1.1 Partistategier* är alla kombinationer som innefattar en anpassande strategi beroende av att mainstreampartierna inte anammar nischpartiets politik för sent.

Som tidigare nämnt menar Oscarsson att Sverigedemokraterna redan inför valet 2006 etablerat sig som parti (Ovander, 2006), vilket kan argumenteras ha påverkat DIDI-kombinationen inför valet 2010. Som analysen visar har mainstreampartierna behövt förhålla sig till nischpartiet trots att de anammat en avvisande strategi, vilket kan ha påverkat den strategiska kombinationen DIAC inför valet 2014. Aylott och Bolin skriver i valanalysen för valet 2014 att en större minoritet av väljarna på 17 procent ansåg att Sverigedemokraterna drev den bästa invandringspolitiken (2015:736). Det tyder på att nischpartiet etablerat sitt ägandeskap i sakfrågan. Detta kan ha möjliggjorts av den misslyckade DIDI-kombinationen 2010, då mainstreampartierna försökt avvisa nischpartiet när nischpartiet redan etablerat sig. I valanalysen 2014 skriver även Aylott och Bolin att samtliga riksdagspartier utom Sverigedemokraterna haft en positiv inställning till invandring (2015:736). Det tyder på att ägandeskapet för partiets sakfråga förstärks, vilket kan antas påverka DIDI-kombinationen 2018.

Kombinationen 2014 kan alltså ha ökat nischpartiets relevans och förstärkt dess ägandeskap över politiken de driver. Något som bekräftar detta är Novus (2019) undersökning som visar att väljarna anser att Sverigedemokraterna har ägandeskap i de nämnda sakfrågorna. Mainstreampartierna får därmed svårare att förmedla en mer tilltalande

‘kopia’ till väljarna (Meguid, 2005:349), vilket påverkar ACAC-kombinationen eftersom ägandeskapet inte utmanas.

Sammanfattningsvis kan konstateras att mainstreampartiernas strategiska val under tidigare valår kan ha påverkat effekten av strategiska val inför senare mandatperioder. Trots att båda mainstreampartierna anpassat sig alltmer utefter nischpartiet misslyckas de med att utmana nischpartiet eftersom deras tidigare strategier tillämpats vid fel tidpunkt. Analysen indikerar även att det kan bero på att de tillämpat olika strategier vid samma tidpunkt.

5. Avslutande diskussion

Baserat på resultatet från valmanifesten stämmer inte Meguids hypoteser om Socialdemokraternas och Moderaternas kombinerade strategiers påverkan på det elektoral utfallet för Sverigedemokraterna. Dock synliggör analysen att detta kan bero på att strategierna inte tillämpats i tid och att de därför förlorat effekt. Materialet som används för att validera resultatet indikerar även att mainstreampartierna anammat flera olika strategier vid samma tidpunkt, vilket också kan antas påverka effekten av strategierna. Det blir därför svårt att avgöra huruvida det faktiskt går att förkasta Meguids hypoteser i dessa fall. Utifrån denna slutsats öppnas frågor kring huruvida indikatorerna för att synliggöra strategier i partiets valmanifest är tillräckliga samt hur en avgör vilken av ett enskilt mainstreampartis strategi som har mest påverkan vid ett givet tillfälle. Det vore därför intressant att vidare forska dels om hur partistrategier bäst mäts och dels om enskilda mainsteampartiernas kombination av strategier, mer specifikt hur de påverkar varandra och hur det i sin tur påverkar nischpartiets elektoral utfall.

Precis som Heinze (2018) kommer fram till visar alltså även denna studie att mainstreampartiernas strategier är under konstant förändring. Till skillnad från Heinzes studie, som visar att Sveriges mainstreampartier fortsatt att tillämpa en avvisande strategi, synliggör resultatet i vår studie att mainstreampartierna under valen 2014 och 2018 även tillämpat en anpassande strategi samtidigt som de avfärdat Sverigedemokraterna. Jämförelsen mellan valen visar att partierna inför varje val anammat Sverigedemokraternas politik mer och mer i sina valmanifest. Detta är intressant då Heinzes resultat visar att mainstreampartierna anpassning lett till samarbeten (2018:304). Trots att resultatet i denna studie visar att partierna inför undersökta mandatperioder avfärdat nischpartiet har inte ett samarbete varit

uteslutet. Moderaternas tidigare partiledare Anna Kinberg Batra öppnade exempelvis upp för samarbete med Sverigedemokraterna 2017: "I frågor där det finns förutsättningar att komma överens tycker jag inte att vi ska låta bli att prata med Sverigedemokraterna" (Karlsson, 2017). Utifrån denna förståelse kan framtida samarbeten argumenteras vara tänkbara. Det är i sin tur intressant eftersom Heinze resultat indikerar att nischpartiet får utrymme att radikaliseras när väl *engage* strategier tillämpats, utan att det påverkar viljan till samarbete (2018:304).

Loxbo argumenterar för att mainstreampartierna på kommunal nivå skapat en *cordon sanitaire* för att exkludera Sverigedemokraterna (2015:171). Analysen i vår studie synliggör även att mainstreampartierna på nationell nivå försökt att misskreditera Sverigedemokraterna. Precis som Loxbo kommer fram till visar även vår studie att denna strategi givit möjlighet för nischpartiet att få ökat elektoralt stöd.

Enligt Dahlströms och Sundells artikel skapar mainstreampartiers tuffare inställning till invandringsfrågan större legitimitet för invandringsfientliga partier och deras politik (2012:361). Vår jämförelse visar att mainstreampartierna tillämpat en allt tuffare inställning till invandringsfrågan och därmed anpassat sin politik efter Sverigedemokraterna. Utifrån Dahlströms och Sundells studie kan det argumenteras att mainstreampartiernas inställning till invandringsfrågan kan ha bidragit till Sverigedemokraternas framgång. Enligt resultatet i vår studie hade dock inte mainstreampartierna en tuff inställning till invandringsfrågan varken inför valet 2010 eller 2014. Trots detta ökade Sverigedemokraternas elektorala stöd. Författarna skriver även att samtliga mainstreampartier måste anamma en tuffare inställning för att det ska ge någon effekt (2012:361). Utifrån Dahlström och Sundells slutsats kan det därmed argumenteras vara andra faktorer än mainstreampartiernas strategier som under valen 2010 och 2014 har påverkat Sverigedemokraternas ökade stöd. Som nämnt under rubrik 3.1 *Metod* kan exempelvis både den ekonomiska krisen 2008 och flyktingkrisen 2015 ha påverkat Sverigedemokraternas elektorala framgång.

Vår studie är inomvetenskapligt relevant eftersom den tar avstamp i en kunskapslucka bland tidigare forskning (Esaiasson m.fl., 2017:33). Meguids teori om partistrategier är som tidigare nämnt en av de mer etablerade för att förklara nischpartiers framgång. Genom att pröva teorin på ett fall som tidigare inte har prövats kan studien fylla en kunskapslucka. Som tidigare nämnt väcker exempelvis studien frågor kring hur partistrategier bäst mäts och hur

kombinationen av ett enskilt partis strategier påverkar effekten av strategierna. Studien erhåller även utomvetenskaplig relevans eftersom den utgår från ett specifikt fall av enskilda händelser (Esaiasson m.fl., 2017:34). När teorin prövas på detta fall bidrar studien till mer kunskap kring hur mainstreatpartier påverkar nischpartiers elektoral utfall. Denna kunskap kan vara av intresse för en bredare publik eftersom Sverigedemokraterna och deras framgång är del av samhällsdebatten, vilket sekundärmaterialet i resultatdelen vittnar om.

6. Referenslista

Aftonbladet. 2019. Om kultur. *Aftonbladet*. 18 september.

<https://www.aftonbladet.se/a/6jq2gO/om-kultur>. [Hämtdatum 2020-01-03].

Aylott, Nicholas & Bolin, Niklas. 2015. Polarising Pluralism: The Swedish Parliamentary Election of September 2014. *West European Politics*. 38 (3): 730–740.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402382.2014.1000651>. [Hämtdatum 2019-12-20].

Aylott, Nicholas & Bolin, Niklas. 2019. A party system in flux: the Swedish parliamentary election of September 2018. *West European Politics*. 42 (7): 1504–1515.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402382.2019.1583885>. [Hämtdatum 2019-12-20].

Bos, Linda & van der Brug, Wouter. 2010. Public Images of Leaders of Anti-Immigration Parties: Perceptions of Legitimacy and Effectiveness. *Party Politics*. 16 (6): 777–799.

Caramani, Daniele. 2014. Party systems. I Caramani, Daniele (red.). *Comparative Politics*. Tredje uppl. Oxford: Oxford University Press. 224–242.

Dahlström, Carl & Sundell Anders. 2012. A losing gamble. How mainstream parties facilitate anti-immigrant party success. *Electoral studies*. 31 (2): 353–363. DOI: 10.1016/j.electstud.2012.03.001.

Dal BÙ, Ernesto - Finan, Frederico - Folke, Olle - Persson, Torsten & Rickne, Johanna. 2018. *Economic Losers and Political Winners: Sweden's Radical Right*.

<http://perseus.iies.su.se/~tpers/papers/Draft180902.pdf>. [Hämtdatum 2020-01-03].

Durehed, Matilda. 2010. Alla partierna har tagit avstånd från SD. *Sveriges Radio*. 20 september. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=4017495>. [Hämtdatum 2019-12-11].

Esaiasson, Peter - Gilljam, Mikael - Oscarsson, Henrik - Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena. 2017. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan Stockholm: Wolters Kluwer.

Eriksson, Niklas & Karlsson, Pär. 2014. Fredrik Reinfeldt: Öppna era hjärtan. *Aftonbladet*. 16 augusti. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/xR9OgB/fredrik-reinfeldt-oppna-era-hjartan>. [Hämtdatum 2019-12-20].

Förenta nationernas flyktingkommissariat. 2015. *Mid-Year Trends 2015*. Pdf: https://s3.amazonaws.com/unhcrsharedmedia/2015/2015-midyear-trends-report/2015-12-18_MYT_web.pdf. [Hämtdatum 2020-01-02].

Gelin, Martin & Åsard, Erik. 2019. *Hotet mot demokratin* [Elektronisk resurs]. Historiska media.

Haglund, Fredrik. 2019. Nationalister bildar ny partigrupp i EU-parlamentet. *Europaportalen*. 14 juni. <https://www.europaportalen.se/2019/06/nationalister-bildar-ny-partigrupp-i-eu-parlamentet>. [Hämtdatum 2019-12-06].

Hambraeus, Ulf. 2019. Novus: SD inte längre ett enfrågeparti. *Sveriges television*. 22 september. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sd-inte-langre-enfrageparti>. [Hämtdatum 2019-12-06].

Heinze, Anna-Sophie. 2018. Strategies of Mainstream Parties Towards Their Right-wing Populist Challengers: Denmark, Norway, Sweden and Finland in Comparison. *West European Politics*. 41 (1): 1–23. DOI: 10.1080/01402382.2017.1389440.

Heywood, Andrew. 2012. *Political ideologies*. Femte upplagan. London: Palgrave Macmillan.

Holmqvist, Anette. 2018. Löfven: Jag kommer aldrig ge makt åt Sverigedemokraterna. *Aftonbladet*. 12 augusti.

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/m6jW2l/lofven-jag-kommer-aldrig-ge-makt-at-sverigedemokraterna>. [Hämtdatum 2019-12-06].

Karlsson, Pär. 2017. Källor: Så tänker M samarbeta med SD. *Aftonbladet*. 15 februari. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/r6dEl/kallor-sa-tanker-m-samarbeta-med-sd>. [Hämtdatum 2020-01-05].

Kokkonen, Andrej. 2015. Vad kan förklara Sverigedemokraternas framgångar?. *Ekonomisk Debatt*. 43 (4): 29–39. <https://www.nationalekonomi.se/sites/default/files/NEFfiler/43-4-ak.pdf>. [Hämtdatum 2019-12-11].

Loxbo, Karl. 2015. Sverigedemokraterna: Framgångsrikt enfrågefokus. *Statsvetenskaplig tidskrift*. 117 (2): 169–187. <https://journals.lub.lu.se/st/article/view/12939/11576>. [Hämtdatum 2019-12-06].

Manifesto Project Dataset. 2019. *Codebook*. 17 december. PDF: https://manifesto-project.wzb.eu/down/data/2019b/codebooks/codebook_MPDataset_MPDS2019b.pdf. [Hämtdatum 2019-12-11].

Magnusson, Örjan. 2013. Åkesson utmanar Löfven på duell ”om han vågar”. *Sveriges Television*. 23 november. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/jimmie-akesson-omvald>. [Hämtdatum 2019-12-06].

Meguid, Bonnie. 2005. Competition between Unequals: The Role of Mainstream Party Strategy in Niche Party Success. *The American Political Science Review*. 99 (3): 347–359.

Pdf:

http://www.bonniemeguid.com/uploads/1/1/7/8/117833082/competition_between_unequals_the_role_of_mainstream_party_strategy_in_niche_party_success.pdf. [Hämtdatum 2019-11-27]

Meguid, Bonnie. 2008. *Party Competition between Unequals: Strategies and Electoral Fortunes in Western Europe*. Cambridge: Cambridge University Press. DOI: 1-318. 10.1017/CBO9780511510298.

Merriam, Sharan B. 1993. *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Novus, a. Fördjupning – Samhälle och opinion. *Novus*.

<https://novus.se/tjanster/opinion-samhalle/fordjupning-samhalle-och-opinion/>. [Hämtdatum 2020-01-02].

Novus, b. Publicitetsregler. *Novus*. <https://novus.se/publiceringsregler/>. [Hämtdatum 2020-01-02].

Novus. 2019. Vilket parti anses vara bäst i olika politiska sakfrågor? *Novus*.

<https://novus.se/valjaropinionen/valjarforstaelse/basta-parti-politiska-sakfragor/>. [Hämtdatum 2019-12-16].

Ohlin, Jonas. 2018. Finanskrisen – vad var det som hände? *Sveriges Television*. 15 september

<https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/finanskrise-vad-var-det-som-hande> [Hämtdatum 2020-01-05].

Oscarsson, Henrik. GAL-TAN. *Nationalencyklopedin*.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/gal-tan>. [Hämtdatum 2019-12-27].

Olsson, Lova - Drysén, Sanna - Jelmin, Anders & Rohwedder, My. 2014.

Majoriteten av svenskarna: Rätt att stänga ute SD. *Sveriges Radio*. 12 september.
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5962446>. [Hämtdatum 2019-12-16].

Ovander, Petter. 2006. Sd:s rekordval - en besvikelse. *Aftonbladet*. 18 september.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/jP09Ko/sds-rekordval-en-besvikelse>. [Hämtdatum 2019-12-27].

Sandberg, Mattias. 2010. Alla partierna säger nej till SD. *Aftonbladet*.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/valet2010/article12438013.ab>. [Hämtad 2019-12-06].

Sverigedemokraternas hemsida. <https://sd.se/vad-vi-vill/>. [Hämtdatum 2019-12-17].

Sigvardsson, Ola. Publicitetsregler – etik för press, radio och tv. *Medieombudsmannen*.
<https://medieombudsmannen.se/publicitetsregler/>. [Hämtdatum 2020-01-02].

Sveriges Radio. 2019. Vad är public service? *Sveriges Radio*.
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3113&artikel=5790860>. [Hämtdatum 2020-01-02].

Thörnqvist, Ingrid. 2018. Allt fler högernationalister i Europas regeringar. *Sveriges television*.
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/allt-fler-hogernationalister-i-europas-regeringar>.
[Hämtdatum 2019-12-06].

TT. 2018. M-ledaren gick hårt åt Sverigedemokraterna. *Aftonbladet*. 1 juli.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/0ExJGM/m-ledaren-gick-hart-at-sverigedemokraterna>.
[Hämtad 2019-12-06].

Ulvskog, Marita. 2008. "Vi ska bemöta sd:s hetspropaganda". *Aftonbladet*. 19 januari.

<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/G1rM69/vi-ska-bemota-sds-hetspropaganda>.

[Hämtdatum 2019-12-11].

Valresultat 2006. 2019a. *Valmyndigheten*. 4 juli.

<https://www.val.se/valresultat/riksdag-landsting-och-kommun/2006.html>. [Hämtdatum

2019-12-27].

Valresultat 2010. 2019b. *Valmyndigheten*. 4 juli.

<https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2010/valresultat.html>.

[Hämtdatum 2019-12-11].

Valresultat 2014. 2019c. *Valmyndigheten*. 12 september.

<https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2014/valresultat.html>.

[Hämtdatum 2019-12-11].

Valresultat 2018. 2019d. *Valmyndigheten*. 23 september.

<https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2018/valresultat.html>.

[Hämtdatum 2019-12-11].

Volkens, Andrea - Bara, Judith & Budge, Ian. 2009. Data Quality in Content Analysis. The Case of the Comparative Manifestos Project. *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, 34 (1): 234–251.

<https://www.jstor.org/stable/pdf/20762343.pdf?refreqid=excelsior%3A47af4b8c24d98e39d62fc2e6dec0a56a>. [Hämtdatum 2019-12-11].

Åkesson, Jimmie. 2014. *Satis polito*. [Elektronisk resurs]. Sölvesborg: Asp & Lycke.

Åkesson, Jimmie. 2010. 99 förslag för ett bättre Sverige. Sverigedemokraternas kontrakt med väljarna 2010–2014. *Svensk nationell datatjänst*. 2 september.

<https://snd.gu.se/sv/vivill/party/sd/v/2010>. [Hämtdatum 2019-12-06].

7. Bilaga 1

Tabell 7	
Indikatorer för Anpassande strategi	Andel av Moderaternas valmanifest (%)
605: Lag och ordning (positivt)	8,042
601: Nationell livsstil (positivt)	0,466
603: Traditionell livsstil (positivt)	2,098
608: Multikulturalism (negativt)	0,233
601.2: Invandring (negativt)	Ingen data
	Andel av Moderaternas valmanifest i procentenheter
Totalt	10,839